

FILOZOFICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY V BRNĚ
ÚSTAV KLASICKÝCH STUDIÍ

Eva Stehlíková: Řecké divadlo klasické doby

recenze

Kniha *Řecké divadlo klasické doby* od paní profesorky Evy Stehlíkové, známé klasické filoložky a znalkyně antického dramatu, je jednou z mála knih české literatury soustředící se přímo na řecké divadlo. V této své první vydané publikaci čtenářům působivě popisuje svět antického dramatu, který je nejen nedílnou součástí soudobé kultury, ale který se stal i kolébkou pro veškerou další divadelní tvorbu vůbec. Troufám si tvrdit, že od roku vydání titulu, tj. 1991, se zatím nenašel žádný jemu podobný, s kterým by se mohl srovnávat. Obecné informace bychom sice mohli najít v různých knihách věnujících se antické literatuře, ale pořád se bude jedna jen o poměrně strohý výčet autorů a jejich děl, který těžko uspokojí touhu po hlubších faktech. Sama autorka nám ve svém závěrečném slovu doporučuje nepřehlédnout *Řecké divadlo* od Františka Groha vydané roku 1909, ale nezapomíná upozornit, že od té doby se uskutečnilo mnoho zásadních archeologických nálezů, které dosavadní informace samozřejmě zpochybňují.¹

Kniha, jak by se možná dalo očekávat, se neskládá jen z výkladu dějin divadla. Tím je tvořena pouze její první nejobsáhlejší kapitola, která nás detailně, ale přitom stále čtivě seznamuje s jednotlivými fragmenty tak složitého celku a objasňuje vše od vzniku dramatu přes jeho organizaci, samotný text a jazyk libreta nebo úlohu chóru. Jednotlivé kapitoly se dále přehledně člení na vytříbenější témata, v textu nechybí ani mnoho autentických úryvků. Autorka se nerozhodla uvést jen tragédii, ale obsáhle popisuje i starou a novou komedii, které někdy bývá neprávoplatně zapomínáno. Vzala na sebe nelehký úkol objasnit čtenáři, jak se z divadla - obřadu stalo námi oblíbená divadlo - zábava. Nelehký proto, že tyto dva pojmy mezi sebou mají tolik rozdílů a leckterý čtenář se možná poprvé seznamuje s vlivem náboženství na divadlo nebo naopak s vlivem divadla na jednotnost řecké polis. Postupně tedy můžeme nahlížet do složitých procesů, s kterými bylo nutno při přípravě tragédie a komedie počítat. Kapitola končí poznámkami, ve kterých si velmi cením tabulky s přehledem vývoje jednotlivých etap attické komedie.

V první části druhé kapitoly najdeme souhrnný abecedně řazený rejstřík dramát a jmen významných dramatiků, antických postav, která byla ve hrách hojně používána, nebo básníků,

¹ STEHLÍKOVÁ, Eva. *Řecké divadlo klasické doby*. Praha: Ústav pro klasická studia, 1991, 130 s. ISBN 8090108407. S 130

filozofů či architektů, kteří dopomohli rozvoji dramatu a které by měl každý příznivec tohoto žánru znát. Pod každým jménem následně nalezneme časovou působnost a jeho charakteristiku - u autora dramatu životopis a výpis jeho děl, u mýtické postavy jednu z jejích dramatických zpracování. Hlavní výhodou obsáhlého seznamu je jeho přehlednost. Důležité pojmy jsou podtrženy a nechybí ani odkazy na další hesla, pokud se čtenář chce o daném tématu dovědět více. Druhá část obsahuje harmonogram, ve kterém jsou po sobě seřazena zásadní data od roku 536 př. n. l., kdy byla na Velkých Dionýsiích poprvé uvedena Thespisova tragédie. Jak se ale zmiňuje v prologu, můžeme se domnívat, že počátky divadla už se vyvíjely dávno před tímto rokem.² Časovou osu zakončuje rok 321 př. n. l., kdy na Dionýsiích debutuje Menandros, který ve čtvrtém století současně uzavírá i attické období a největší rozvoj dramatu.

Třetí kapitola nám potom nabízí rozmanitý výběr ukázek z významných řeckých děl, jen namátkou např. Peršané od Aischyla, Oidipús král od Sofokla, Médeia od Euripida nebo Žáby od Aristofana. Zastoupení tragédie a komedie navíc doplňuje část ze šesté a sedmé kapitoly Aristotelovy Poetiky, kde se vymezují nedílné součásti tragické hry. I čtenář, který se zatím o drama zajímal pouze zběžně, si tak může ověřit získané informace a porovnávat vliv chóru na děj u jednotlivých autorů, tematiku daných děl a osobnost hlavních hrdinů, neboť všechny tyto aspekty podléhaly časem proměně.

Přesto, že kniha se co do počtu stran nejeví obsáhlá, tak skvěle zmapovala danou látku a přináší komplexní pohled na klasické řecké divadlo, který ocení jak znalci, tak laici. Doporučila bych ji nejen studentům klasických studií či divadla, ale každému, kdo se zajímá o řeckou kulturu, protože drama bylo její nedílnou součástí. Profesorka po své prvotině ve psaní pokračuje, a proto bych se ráda zmínila i o jejích dalších knihách, např. Divadlo za časů Nerona a Seneky (2005) nebo Antické divadlo (2005), díky kterým čtenáři získají komplexnější pohled i na římské divadlo. Eva Stehlíková je skutečná znalkyně této problematiky, což se podepisuje i na kvalitě těchto titulů.

² STEHLÍKOVÁ, Eva. *Řecké divadlo klasické doby*. Praha: Ústav pro klasická studia, 1991, 130 s. ISBN 8090108407. S 6

Recenzovaná kniha:

STEHLÍKOVÁ, Eva. *Řecké divadlo klasické doby*. Praha: Ústav pro klasická studia, 1991, 130 s.

ISBN 8090108407.